

मानसशास्त्र विभाग
एम.ए. प्रथम वर्ष प्रश्न संच २०१९-२०
विषय — बोधनिक मानसशास्त्र

दीर्घोत्तरी प्रश्न

- १ वर्तनवादाची बोधनिक मानसशास्त्रातील भूमिका व बोधनिक मानसशास्त्रातील क्रांतीला जबाबदार असणारे घटकांचे वर्णन करा.
- २ संवेदनातील तळ — उर्ध्व सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ३ बोलण्याच्या संवेदनाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ४ माहिती प्रक्रिया दृष्टिकोन आणि परिस्थिती विज्ञान दृष्टिकोन यांची माहिती देउन तुलना करा.
- ५ संकेत शोध सिद्धांत उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- ६ निर्णय प्रक्रियेत वापरली जाणारी नवगामी पध्दत स्पष्ट करा.
- ७ जीन पीआजे व लेव वायगोटस्की यांच्या बोधनिक विकास सिद्धतांचं वर्णन व परीक्षण करा.
- ८ बोलण्याचे आकलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- ९ संवेदनाचे विविध उर्ध्वगामी दृष्टिकोन वर्णन करा.
- १० अवधानाची व्याख्या द्या? अवधानाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ११ वाचन म्हणजे काय? वाचनातील संवेदनीय प्रक्रियेची भूमिका स्पष्ट करा.
- १२ समस्या म्हणजे काय? समस्या निराकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- १३ बोधात्मक मानसशास्त्राच्या इतिहास व अभ्यास पध्दती स्पष्ट करा.
- १४ भाषेतील वाचा संवेदन आणि वाचा दोष स्पष्ट करा.
- १५ भाषा विषयक प्राकृतिक रचना वर्णन करा.
- १६ युक्तिवाद म्हणजे काय? युक्तिवादाच्या प्रकारांचे वर्णन करा.
- १७ मानसभौतिकी म्हणजे काय? मानसभौतिकीच्या पध्दती स्पष्ट करा.

- १८ सर्जनशिलतेची व्याख्या करा. आपण सर्जनशिलतेचे संवर्धन कसे करणार ते लिहा.
- १९ कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे काय? कृत्रिम बुद्धिमत्तेचे फायदे व तोटे लिहा.
- २० समस्या परिहार चक्र उदाहरणासह स्पष्ट करा.

एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

- १ बोधनिक मानसशास्त्र व्याख्या करा.
- २ मनोभौतिकी अर्थ लिहा.
- ३ समस्या परिहार प्रकाराची नावे लिहा.
- ४ भाषा म्हणजे काय?
- ५ एफ. एम.आर. आय. पूर्ण रूप लिहा.
- ६ निवडक अवधान व विभाजीत अवधान प्रत्येकी दोन फरक लिहा.
- ७ भाषेच्या गुणधर्माची नावे लिहा. (कोणत्याही तीन)
- ८ समस्येची तीन अंगे सांगा.
- ९ पीआजेच्या चार अवस्थांची नावे लिहा.
- १० भाषा निर्मितीच्या अवस्था किती व कोणत्या?
- ११ नवगामी पध्दत सांगा.
- १२ माहिती संस्करण सिद्धांतात किती प्रक्रियेचा अभ्यास केला जातो.
- १३ निरपेक्ष सीमामुल्य म्हणजे काय?
- १४ भाषेशी संबंधित असणाऱ्या मेंदुच्या दोन भागांची नावे लिहा.
- १५ सर्जनशिलता म्हणजे काय?
- १६ बोधात्मक मानसशास्त्र ग्रंथ कोणी लिहला.
- १७ समस्या समाधानातील अडथळांची नावे लिहा.

- १८ संवाक्य युक्तीवादाची व्याख्या करा.
१९. नैसर्गिक निरीक्षणाचे तोटे लिहा.
- २० गेस्टॉल्ट मानसशास्त्रात संशोधन करणाऱ्या दोन शास्त्राज्ञांची नावे लिहा.

थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- १ बोधात्मक मानसशास्त्र म्हणजे काय? स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
- २ पी.इ.टी. स्कॅन आणि एम. आर. आय. स्कॅन फरक थोडक्यात सांगा.
३. गाळणी सिद्धांताचे वर्णन करा.
४. संवेदनविषयक समष्टीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
५. बिडरमन यांचा संवेदनविषयक सिद्धांत सांगा.
६. नोम चौम्स्की व्याकरण सिद्धांत लिहा.
७. अध्ययनातील आकलनाचे महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
८. वाचनातील सांवेदनिक प्रक्रियेची भूमिका स्पष्ट करा.
९. बोलण्याचे आकलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
१०. बोलण्यातील प्रमाद थोडक्यात स्पष्ट करा.
११. संबोध निर्मितीच्या पायऱ्या सांगा
१२. निगमन युक्तिवाद व प्रवर्तन युक्तिवाद भेद करा.
१३. सर्जनशिलतेच्या पायऱ्या सांगा.
१४. कृत्रिम बुद्धीमत्ता म्हणजे काय? तुमच्या जीवनावर ती कशी परिणाम करते ते लिहा.
१५. कृत्रिम बुद्धीमत्ता व मानवी बोधन संबंध सांगा.
१६. एक नेत्रिय संवेदनातील कोणत्याही चार प्रकाराबद्दल माहिती द्या.

१७. बोधावस्था म्हणजे काय? उदाहरणासहित सांगा.

१८. मज्जाशास्त्र संकल्पना थोडक्यात सांगा.

१९. बोधात्मक मानसशास्त्र परीक्षेत्रे सांगा.

२०. एफ. एम. आर स्कॅन पध्दतीबद्दल माहिती द्या.

रिकाम्या जागा भरा.

१ खालीलपैकी कोणती विचार शाळा समग्र हे त्याच्या भागाच्या गोळाबेरजेपेक्षा अधिक असते या कल्पनेशी संबंधीत आहे.

१ रचनावाद २ कार्यवाद ३ गेस्टॉल्ट ४ वर्तनवाद

२ राजु एका विचित्र आजाराने ग्रस्त आहे, तो स्वतःचा चेहरा ओळखु शकत नाही.

१ साहचर्यात्मक अक्षमता २ संरचनात्मक अक्षमता ३ चेहरा प्रत्याभिज्ञान विकृती ४ वरीलपैकी नाही

३. प्रकाशाची किरणे डोळ्यावर पडणे म्हणजे .....होय

१ संवेदन २ ओळखणे ३ अवधान ४ वेदन

४ खालीलपैकी समस्या समाधान पध्दती नाही.

१ प्रयत्न प्रमाद २ मानसिक न्यास ३ नवगामी तंत्र ४ अल्योल तंत्र

५ बार्टलेटच्या मते स्मृती म्हणजे .....होय.

१ जागा २ संरचनात्मक प्रक्रिया ३ प्रत्याभिज्ञान ४ क्षमता

६ रेल्वेने प्रवास करत असताना दुर स्थिर असणाऱ्या वस्तुच्या तुलनेत जवळ स्थिर असणाऱ्या वस्तु विपरित दिशेने वेगाने जाताना दिसतात.

१ फाय प्रत्यय २ हालचाल लंब ३ सापेक्षता आकार ४ वरील पैकी नाही

७ संवेदन म्हणजे .....

१ वैयक्तिक अर्थ २ स्मृती ३ अवधान ४ बुद्धिमत्ता

८ काही प्रमाणात अपूर्ण असणारी आकृती ..... नियमानुसार एक संपूर्ण दिसते.

१ समानता २ समीपता ३ अखंडता ४ बंदिस्तता

९ म्युलर लायर भ्रम ..... व्दारे प्रभावित आहे.

१ वय २ शिक्षण ३ ग्रामीण व शहरी वातावरण ४ वरील सर्व

१० आंतर निरीक्षण पध्दती कोणी सांगितली?

१ अॅरिस्टॉटल २ प्लेटो ३ विल्हेम वुंट ४ स्किनर

११ घटक विश्लेषणामध्ये आढळणाऱ्या घटकांचे ..... उदाहरण असू शकते.

१ लोकांच्या डोळ्यात असणारी रिकामी जागा २ मजकुरातील वाक्याचे

घटक ३ शहर बनवण्यासाठी एकत्र येणाऱ्या इमारती ४ वरील पैकी नाही

१२ अभिजात प्रारूपांने सांगतल्या प्रमाणे निर्णय घेण्याचे अंतिम टप्पा कोणता?

१ क्रमबद्ध पर्याय २ सर्व उपलब्ध सूची ३ निर्णय जाहीर करणे ४ सर्वात

योग्य पर्याय निवडणे

१३ बोधात्मक मानसशास्त्राचे हे पुस्तक कोणी लिहिले आहे.

१ वॅटसन २ युलरीक निस्सेर ३ सिगमंड फ्राईड ४ विल्यम जेम्स

१४ सामान्यतः विकसनशील मुले व्यावहारिक भाषेचा नियम ..... व्दारे

शिकतात.

१ वर्गातील प्रशिक्षण २ संगणक गेम ३ आजूबाजूला लोकांचे निरीक्षण करणे

४ वाचन

१५ संवेदनाचे दोन प्रकार काय आहेत?

१ प्रत्यक्ष आणि हेतुपुरस्सर २ हेतुपुरस्सर आणि नकळत ३ प्रत्यक्ष आणि

अप्रत्यक्ष ४ पुढे आणि बाजूने

१६ दृश्यात्मक क्लिफ ही प्रायोगिक पध्दती .....चे खोली संवेदीकरण मापन करण्यासाठी वापरले जाते.

१ प्रौढ २ पौगंडावस्था ३ अर्भक ४ शालेय मुले

१७ भाषा सापेक्षता परिकल्पनेला कोणी महत्व दिली?

१ नोअम चौम्सकी २ जोसेफ ब्रुनर ३ जीन पियाजे ४ वरीलपैकी सर्व

१८ खालीलपैकी भाषा निमितीशी संबंधित असणारा मेंदुचा भाग कोणता ?

१ कोणीय ग्यारस २ ब्रोकाज ३ वेर्निक ४ पार्श्वखंड

१९ ..... हे सर्जनशील तंत्र आहे. ज्यात आपण एखादया गटात काम करण्याऐवजी लिहण्यासाठी सांगून सर्जनशील कल्पनांवर पोहचतो.

१ मेंदुमंथन २ मेंदुलेखन ३ मेंदुवाचन ४ वरीलपैकी नाही

२० ..... खोलीचे संकेत दोन्ही डोळ्यांवरील माहितीवर अवलंबून असतात.

१ एकनेत्रीय २ द्विनेत्रीय ३ दृश्य असमानता ४ वरीलपैकी नाही

टिपा लिहा.

१ कृत्रिम बुद्धीमत्ता

२ बोधावस्था

३ संगणक प्रतिरूपण

४ नैसर्गिक निरीक्षण

५ चुंबकीय अनुवाद छायांकन

६ सजीव आणि परिस्थिती आंतक्रियात्मक दृष्टिकोन

७ निवडक अवधान

- ८ बहुलक सिध्दांत
- ९ मर्यादा पध्दती
- १० लेव वायगोटस्की यांचा बोधात्मक सिदधांत
- ११ संवेदनातील गोधळ
- १२ आकलन
- १३ अलगोल तंत्र
- १४ स्वयंचलित विरूध्द नियंत्रित सिध्दांत
- १५ दृश्यानुमान दृष्टिकोन
- १६ कार्य विचारबध्दता
- १७ मेंदुमंथन
- १८ दुरगामी साहचर्य चाचणी
- १९ संवाक्यात्मक युक्तिवाद
- २० बोलणे.

English Version of Question Bank

Long Answer Questions

- 1) Discuss the contribution of behaviorists to cognitive psychology.
Explain the factors leading to cognitive Revolution in cognitive psychology
- 2) Describe different bottom-up approaches of perception.
- 3) Explain the features of speech perception in detail.
- 4) Explain and compare information processing approach with ecological approach.
- 5) Details explain the signal detection theory with suitable example.
- 6) Explain the various heuristics that are used in decision- making
- 7) Describe and critique Jean Piaget and Lev Vygotsky's theories of cognitive development.
- 8) Discuss the factors affecting speech comprehension.
- 9) Explain the top down theories of perception.
- 10 Define attention. Explain theories of attention
- 11 What is reading? Explain the role of perceptual process in reading.
- 12 What is problem? Explain problem solving types.
- 13 Explain history and methods of cognitive psychology.
- 14 Explain speech perception and speech errors in language.
- 15 Describe constituent structures of language
- 16 What is reasoning? Describe types of reasoning.
- 17 What is psychophysics? Explain methods of psychophysics.
- 18 Define creativity and explain how to enhance it.
- 19 What is artificial intelligence? Write the merits and demerits of it.
- 20 Describe the problem solving cycle with example.

Answer in one or two sentence

- 1) Define cognitive psychology?
- 2) Write the meaning of psychophysics?
- 3) Write the types of problem solving?
- 4) What is language?
- 5) Write full form of FMRI scan?
- 6) Write two differences between selective and divided attentions?
- 7) Write name of language characteristics?(Any Three)
- 8) Write name of problem phases
- 9) Which stages proposed by Jean Piaget's in cognitive development theories.
- 10) Which are stages in production of language?
- 11) What is mean by Heuristics?
- 12) How many stages studied in information processing approach?
- 13) Define an absolute threshold?
- 14) Write the name of two brain part which is related language?
- 15) What is creativity?
- 16) Who was written the book of Cognitive of psychology?
- 17) Write the obstacles in problem solving?
- 18) Define syllogistic reasoning?
- 19) Write demerits of Natural observation?
- 20) Write the name of gestalt psychologist?

Short answer Questions

- 1) What is cognitive psychology? Brief explain the nature of cognitive psychology.
- 2) Differentiate between MRI scan and PET scan.
- 3) Describe filter theory.
- 4) Explain the Gestalt approach of perception?
- 5) Explain the perception theory of Biderman's.
- 6) Write Noam Chomsky Grammar theory.

- 7) Briefly explain the importance of comprehension in learning.
- 8) Explain the role of speech perception in reading
- 9) Describe the factors that affect speech perception.
- 10) Briefly explain the speech errors
- 11) Explain the steps of concept formation.
- 12). Differentiate inductive and deductive reasoning.
- 13) Explain the steps of creativity.
- 14) What is artificial intelligence? Write down how artificial intelligence affects your life
- 15) Describe the relationship between artificial intelligence and human cognition.
- 16) Give information on any of the four types of monocular cues.
- 17) What is consciousness? Illustrate with example.
- 18) Briefly describe the concept of neuroscience.
- 19) Write the any two domains of Cognitive psychology.
- 20) Explain the FMRI Scan.

Objective Questions

- 1) Which of the following school of thoughts is most closely related to the idea that, "whole is greater than sum of the part".
  - a) Functionalism B) Structuralism c) Gestalt Psychology D) Behaviorism
- 2) A Raju suffer from a peculiar perceptual deficit, such that he cannot recognize his own face
  - a) Spatial Agnosia b) Prosopagnosia c) Simultagnosia D) None of the above
- 3) What is it called when light rays impact our visual system?
  - a) Sensation b) perception c) attention d) depth perception
- 4) Which of the following is not problem solving method?
  - a) Trial& Errors b) Algorithm C) Heuristics D) Mental set
- 5) According to Bartlett's memory is-----

- a) Place d) Reconstructive process c) Recognition d) capacity
- 6) While traveling in a train, nearby objects appear to move faster in the opposite direction than too far.
- a) Phi-phenomena b) motion parallax c) relative size d) Neither of
- 7) Perception might also be Called
- a) Personal understanding b) Memory c) Attention span d) Intelligence
- 8) Figures that are incomplete in some way will be perceived as an organized whole those to the law of-----
- a) Similarity b) Proximity c) Closure d) Continuation
- 9) Muller Lyer illusion is influenced by-----
- a) Age b) education c) urban rural environment d) all above
- 10) Who proposed the introspection?
- a) Aristotle b) Plato c) William Wundt d) Skinner
- 11) What might be an example of a feature that gets detected in a feature analysis?
- a) Space between people's eyes b) the feature of a sentence in a text
- b) The building that come together to make up city d) the shape of animals ears
- 12) What is the final step of the decision making as recommended by classical model?
- a) Ranking alternatives b) listing all available c) announcing the decision d) selecting the best suited alternative
- 13) Who wrote the book of Cognitive Psychology?
- a) J.B.Watson b) Ulric Neisser c) Sigmund Freud d) Williams James
- 14) Typically developing children learn pragmatic language rule from-----
- a) Training classroom b) computer game c) observing those around d) Reading
- 15) What are the two types of perception?
- a) Direct & intentional b) intentional & unintentional c) direct & indirect d) forward and sideways
- 16) Visual cliff is a laboratory method for testing depth perception in-----
- a) Adult b) adolescent c) infants d) school children

- 17) Who emphasized the linguistic relativity hypothesis
- a) Noam Chomsky b) Bruner c) Jean Piaget d) Rudolf Carnap
- 18) Which one of the following is brain area related to speech production
- a) Angular gyrus b) Broca's area c) Wernicke's area d) frontal lobe
- 19)----- Creative technique in which you arrive at creative ideas by jotting them down yourself rather than working in a group.
- a) Brainstorming b) Brain writing c) brain reading d) Brain mining
- 20)----- Cues to depth are dependent on information from both eyes.
- a) Binocular cues b) retinal disparity c) monocular cue d)

Short Notes

- 1) Artificial intelligence
- 2) Consciousness
- 3) Computer Simulation
- 4) Natural observation
- 5) MRI Scanning
- 6) Ecological Approach
- 7) Selective Attention
- 8) Multimode Theory
- 9) Method of Limits
- 10) Lev Vygotsky development theory
- 11) Pandemonium in Perception
- 12) Comprehension
- 13) Algorithm
- 14) Automated versus non automated theory
- 15) Analogy perspective

16) Functional Fixedness

17) Brainstorming

18) Remote association test

19) Syllogistic reasoning

20) Speech